

Başvuru Numarası	: 2025/201
Toplantı Tarihi/Sayısı	: 06.05.2025/59
Karar Numarası	: 2025/270
Başvuran	: E.Y.
Başvuran Vekili	: -
Adres	: -
Muhatap Kurum/Kişi	: -
Muhatap Adres	: -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi olan ve Sincan T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü bulunan başvuranın, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un “Öğretimden Yararlanma” başlıklı 76’ncı maddesinde yapılan değişikliğin Üniversite tarafından uygulanmaması ve Yükseköğretim Kurulunun (YÖK) yazısı gerekçe gösterilerek sınavlara kabul edilmemesi sebebiyle eğitim ve öğrenim hakkının ihlal edildiği; bununla birlikte diğer üniversitelerde benzer durumdaki öğrencilerin devam zorunluluğu aranmadan sınavlara kabul edilmesinin mahpus öğrenciler arasında eşitsizliğe neden olduğu iddialarına ve söz konusu mağduriyetin sonlandırılması talebine ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Sincan T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak tutulan başvuran; 2021 yılında Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesini kazanarak kaydını yaptırdığını, Üniversite tarafından derslere devam zorunluluğu olması nedeniyle sınavlara alınmayacağı bilgisinin kendisine iletilmesi neticesinde 2021-2022 eğitim-öğretim döneminde kaydını dondurmak zorunda kaldığını; 2022-2023 eğitim-öğretim döneminin başlamasına az bir süre kala Üniversite personelinin ailesini arayarak idari yargı yolunda tutuklu/hükümlü öğrencilerin derslere devam zorunluluğu olmaksızın vize, final, bütünleme sınavlarına girebileceğine dair bir karar alındığı için öğrenci kaydını aktif hale getirdiği takdirde sınavlara girebileceğini bildirmesi üzerine hukuk fakültesinde öğrenimine başladığını ve ... sınıfı başarıyla tamamladığını, 2023-2024 dönemi için ... sınıfa kaydını yaptırdığını ancak vize sınavlarına 10 gün kala daha önceki idari yargı kararları yok sayılarak YÖK tarafından tutuklu/hükümlü öğrencilerin devam zorunluluğunu yerine getirememeleri nedeniyle sınavlara alınmamları yönünde tüm üniversitelere yazı gönderildiğini, Üniversitesinin de bahse konu yazıyı gerekçe göstererek sınavlara giremeyeceğini bildirdiğini, Üniversitesinin tesis ettiği bu işlemin iptali istemiyle 2/1/2024 tarihinde dava açtığını, dava süreci devam ederken kendisiyle aynı durumdaki tutuklu/hükümlü üniversite öğrencilerinin baskısıyla 5275 sayılı Kanun’un 76’ncı maddesinde kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan mahpusların örgün ve yaygın öğretim kapsamlarının genişletilmesi maksadıyla değişiklik yapıldığını, 76’ncı maddenin birinci fıkrası gereği kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan mahpusların üniversite öğrenimlerine “dışarıdan” devam edebileceklerini; üçüncü

fikrasının (a) bendi gereği mahpusların üniversite öğrenimlerine ilişkin sınavların öncelikle çevrim içi yapılacağını, bunun mümkün olmaması halinde ilgili üniversite personelinin gözetiminde ve ceza infaz kurumunda yüz yüze yapılacağını, dördüncü fıkrası gereği kurumlar ile üniversitelerin mahpus öğrencilerin sınavlarına ilişkin gerekli düzenlemeleri yapmak ve tedbirleri almakla yükümlü olduklarını, açmış olduğu iptal davasına ilişkin olarak; 5275 sayılı Kanun'da yapılan değişikliklerin Resmî Gazete'de yayımlanmasından 1 gün sonra Ankara 15. İdare Mahkemesince verilen 28/11/2024 tarihli kararda bahse konu Kanun değişikliğinin göz ardı edildiğini ve bu nedenle verilen kararın hatalı olduğundan bahisle yapılan yanlışlığın giderilmesi ve ret ilamının düzeltilmesi talebiyle yeniden Ankara 15. İdare Mahkemesine başvurduğunu, bu kapsamda incelemenin devam ettiğini; konuyla ilgili Üniversiteye de başvurduğunu, talebinin Üniversitenin 16/12/2024 tarihli kararıyla ve 5275 sayılı Kanun'un 76'ncı maddesinde yapılan değişikliğin örgün eğitimi kapsamadığı gerekçesiyle reddedildiğini, diğer üniversitelerin tutuklu/hükümlü bulunan öğrencilerini 5275 sayılı Kanun'un 76'ncı maddesi çerçevesinde gerek idari yargı organlarınca verilen kararlar gerekse üniversitelerin yönetim kurullarınca verilen kararları kapsamında sınavlara kabul ettiklerini, hâlihazırda Ankara Üniversitesi ile Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültelerinde öğrenim gören ve Sincan Ceza İnfaz Kurumları Kampüsündeki infaz kurumlarında tutulan mahpusların sınavlara kabul edildiklerini, bazı okulların devam zorunluluğu aramadan öğrencilerini sınavlara kabul ederken Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi tarafından sınavlara girme talebinin reddedilmesinin Anayasa'nın 10'uncu maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesi ile 42'nci maddesinde korunan eğitim ve öğrenim hakkının ihlal edilmesine neden olduğunu iddia ederek mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Amaç ve kapsam*" başlıklı 1'inci maddesi şöyledir:

"(1) Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir."

4. 6701 sayılı Kanun'un "*Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı*" başlıklı 3'üncü maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. (...)"

5. 6701 sayılı Kanun'un "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Kurumun görevleri şunlardır; ... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ... i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ..."

6. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“(1) Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.

(...)

(9) İşleme konulmayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Başvurunun konusu” başlıklı 31’inci maddesi şöyledir:

“Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu kapsamında cinsiyet, ırk, renk, din, dil, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasağı ihlalleri başvurunun konusunu oluşturur.”

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... yönlerinden incelenir. (...)

9. Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Başvuru, Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğrenim gören ve Sincan T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak tutulan başvuranın 5275 sayılı Kanun’un “Öğretimden yararlanma” başlıklı 76’ncı maddesinde 14/11/2024 tarihinde yapılan değişikliğin eğitim gördüğü Üniversite İdaresi tarafından dikkate alınmadığı, YÖK’ün tutuklu/hükümlü öğrencilerin devam zorunluluğunu yerine getirememeleri nedeniyle sınavlara alınmamaları yönünde üniversitelere gönderdiği yazı doğrultusunda Üniversitesi tarafından sınavlara kabul edilmediği, bu nedenle eğitim hakkının ihlal edildiği, ayrıca diğer bazı üniversitelerin tutuklu/hükümlü öğrencilerini sınavlara kabul ettiği ve bu durumun mahpus öğrenciler arasında eşitsizliğe yol açtığı iddiasına ve söz

konusu mağduriyetin sonlandırılması talebine ilişkindir.

13. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Öğretimden yararlanma" başlıklı 76'ncı maddesi şöyledir:

“(Değişik:14/11/2024-7532/18 md.) (1) Açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlülerin tüm öğretim türlerinden; diğer ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin ise kurum içinde verilebilen yaygın, dışarıdan ve açık öğretim programlarından yararlanmaları sağlanır.

(2) Kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlüler, kurum içinde açılan örgün öğretim programlarına kurum disiplin, düzen ve güvenliğini tehlikeye düşürmeyecek şekilde, kurumsal kapasite ve imkânların uygunluğu ölçüsünde devam edebilir. Yaş, eğitim düzeyi, engellilik durumu, sosyal ve ekonomik durum ile benzeri ölçütlere göre ihtiyacı olan hükümlülere öncelik verilir.

(3) Kayıtlı olduğu eğitim kurumlarının ilgili mevzuatına göre gerekli şartları taşıyan ve kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin sınavları, kişi ve kurum güvenliği ile kurum disiplin ve düzeninin bozulmasını önleyici tedbirler alınarak aşağıda belirtilen usule göre ceza infaz kurumu içinde yapılır: a) Kayıtlı oldukları ortaöğretim, ön lisans, lisans ve benzeri öğretim programları kapsamındaki sınavlar ile mesleki yeterlilik gibi yazılı veya sözlü sınavlar, ilgili kurum ile koordinasyon sağlanarak öncelikle çevrim içi, bunun mümkün olmaması hâlinde ise ilgili eğitim kurumu görevlisinin gözetiminde yüz yüze yapılır. b) Hükümlüler, merkezî sınavlar ile açık öğretim kurumları sınavlarına, sınav merkezi olarak belirlenen ceza infaz kurumlarında katılır.

(4) Kurum ve kuruluşlar ile üniversiteler, sınavlara ilişkin olarak üçüncü fıkra da belirtilen konularda gerekli düzenlemeleri yapmak ve tedbirleri almakla yükümlüdür.”

14. Başvuru dilekçesinin ekinde Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanlığının 16/12/2024 tarihli ve ... sayılı kararı sunulmuştur. Bahse konu kararda; YÖK'ün 17/11/2023 tarihli ve ... sayılı yazısında bulunan "yükseköğretim kurumlarımızın örgün eğitim programlarında öğrenim görmeye hak kazanan ancak kapalı ceza infaz kurumlarında tutuklu veya hükümlü öğrencilerin derslere devam edemeyecek olmaları nedeniyle ara, yıl sonu, bütünleme ve mazeret sınavlarına girme hakları bulunmamaktadır" ifadelerine atıf yapıldığı, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun "Diploma alma, ders kredilerinin hesaplanması, öğrencilik haklarından yararlanma ve sınavlar" başlıklı 44'üncü maddesinin (b) fıkrası uyarınca yükseköğretim kurumlarındaki eğitim-öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesine ilişkin temel ilkelerin Yükseköğretim Yürütme Kurulu tarafından incelendiği, bu kapsamda YÖK'ün 19/2/2024 tarihli ve ... sayılı yazısında "... Örgün öğretim programlarında derse devam zorunluluğunun olduğu dikkate alınarak kapalı ceza infaz kurumlarında tutuklu veya hükümlü olup yükseköğretim kurumlarının örgün eğitim programlarında kayıtlı öğrencilerin de derslere devam şartını yerine getirmesi gerektiğine, derslere devam şartını yerine getiremeyen öğrencilerin devamsızlıktan başarısız olarak işlem göreceklерinden yıl sonu ve bütünleme sınavlarına giremeyeceklerine" karar verildiği, bu nedenle daha önce de tutuklu/hükümlü öğrencilerin sınavlara katılmamaları yönünde karar verilmiş olduğu belirtilmektedir.

15. Dekanlığın ilgili kararında 27/11/2024 tarihli ve 32735 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7532 sayılı Noterlik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 18'inci maddesi ile 5275 sayılı Kanun'un 76'ncı maddesinde yapılan değişiklikler de değerlendirilmiş olup neticede;

“Kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin infaz kurumu içinde verilebilen yaygın, dışarıdan ve açık öğretim programlarından yararlanmalarının sağlanacağı, buna karşılık örgün eğitim programlarının hükmün kapsamının dışında bırakıldığı (fıkra 1), Fakültemizde yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerinin ise örgün eğitim sistemi ile yürütülmesi sebebiyle hükmün kapsamına girmediği,

Kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin, maddede belirtilen şartlarda kurum içinde

açılan örgün öğretim programlarına devam edebileceği (fıkra 2), Fakültemizde verilen eğitimin kurum içi verilen örgün eğitim kapsamında olmadığı,

Bu itibarla kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin Fakültemizdeki örgün eğitim programlarından yararlanmalarının mümkün olmadığı,

5275 sayılı Kanun'un 116'ncı maddesinde kapalı ceza infaz kurumunda bulunan tutukluların da aynı rejime tabi olacağı görüldüğünden önceki uygulamanın devamına, ...fakültemizde eğitim- öğretim faaliyetine devam eden tutuklu veya hükümlü öğrencilerin 2024-2025 eğitim- öğretim yılında yapılan sınavlara alınmamalarının uygunluğuna" oy birliği ile karar verildiği anlaşılmıştır.

16. 6701 sayılı Kanun'da cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılığın yasak olduğu düzenlenmiştir. Anılan temeller dışında bir temele dayanılarak veya herhangi bir temele dayanılmaksızın ayrımcılık iddiasında bulunulan haller, Kanun kapsamı dışında kalmaktadır.

17. Başvuru dilekçesi yukarıda açıklanan gerekçeler ve anılan mevzuat hükümleri ile birlikte incelendiğinde, başvuru konusu iddia ve talebin 6701 sayılı Kanun hükümlerinde yer alan ayrımcılık temellerine dayanmaması ve başvuranın ileri sürdüğü iddiaların herhangi bir ayrımcılık temeli ile nedensellik ilişkisi tespit edilememesi sebebiyle Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesine göre Kurumun görev alanına girmeyen başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

6/5/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

